

OBISK MUZEJA NA GEOGRAFSKI EKSKURZIJI

Alenka Pipan*

Povzetek:

V prispevku predstavljam učno-delovni list za učence OŠ, ki na geografski ekskurziji v slovenski alpski svet obišejo tudi Slovenski planinski muzej v Mojstrani. Predstavljene naloge ozaveščajo učence o gibanju v gorskem svetu in medpredmetno povezujejo zgodovino, geografijo, biologijo, slovenščino, državljanstvo in domovinsko vzgojo ter etiko.

Ključne besede: ekskurzija, alpski svet, Slovenski planinski muzej, informacijsko-komunikacijska tehnologija, učno-delovni list, medpredmetno povezovanje.

VISITING A MUSEUM DURING A GEOGRAPHICAL EXCURSION

Abstract:

In the article a worksheet for the pupils who have visited the Slovenian Alpine Museum in Mojstrana is presented; that was part of a geographical excursion to the Slovenian Alpine area. The aim of the tasks is to make the pupils familiar with walking in the mountains. At the same time they present cross-curricular integration of history, geography, biology, Slovene, education for citizenship and patriotism, and ethics.

Key words: excursion, Alpine area, Slovenian Alpine Museum, information and communication technology, worksheet, cross-curricular integration.

Uvod

Ekskurzija kot poučen izlet zahteva vsebinsko predpripravo učitelja ter pripravo obveznosti in aktivnosti učencev na terenu. Planinski muzej obiskovalcem omogoča uporabo moderne informacijsko-komunikacijske tehnologije. Po vodenem ogledu učenci individualno odkrivajo slovensko planinsko kulturo in samostojno rešijo naloge na učno-delovnem listu za osnovnošolce.

* Alenka Pipan je absolventka Filozofske fakultete v Ljubljani.
Alenka.Pipan@gmail.com

DELOVNI LIST Gore me kličejo

Slika 1 Znak Slovenskega planinskega muzeja.

Ime in priimek učenca: _____

1. Odgovori na vprašanja

Kje se nahaja Slovenski planinski muzej? _____

Ali so ga slovesno odprli leta 2000 ali 2010? _____

Kateri slogan označuje poslanstvo muzeja? _____

2. Oglad razstave smo doživeli kot lasten vzpon na izbrano goro. Pravo smer razstave so kazale iste oznake kot na planinskih poteh. Kako imenujemo oznako, ki nam kaže pravo smer na planinskih poteh? Opiši jo.

3. Danes v gorah iščemo gibanja in sprostitev, včasih pa so v planinskem svetu iskali naravne dobrine in koristi (les, lov, nabiralništvo). Katero dejavnost prikazuje slika spodaj? _____

S pomočjo slike, posnete na Veliki planini, ugotovi, kaj vse sodi v to dejavnost:

Slika 2 Planšar na Veliki planini.

4. Človek raziskuje gore in se od njih uči. Od leta 1954 na Kredarici pod Triglavom na višini 2514 metrov opazujejo vreme meteorologi. Naštej vsaj dve vremenski merilni napravi, ki si jih videl v muzeju:

Sem član planinske organizacije**5. Dopolni besedilo.**

Piparji so bili eden prvih pobudnikov za ustanovitev _____.

Ustanovljeno je bilo leta 18 _____.

Današnja planinska organizacija se imenuje P _____ Z _____

S _____, ki izdaja mesečnik _____

_____ od leta 1895.

Slika 3 »Vsak pipar mora vsako nedeljo in praznik napraviti najmanj 2 uri hoda, sicer plača globo 10 kr globe.«

6. Ime na levi strani poveži z ustreznim opisom na desni strani.

Tine Mihelič

Julius Kugy

Valentin Stanič

Stanko Tominšek

Ivan Vertelj Hanza

Joža Čop

izmeril nadmorsko višino Triglava

graditelj planinskih poti

s Pavlo Jesih preplezal Čopov steber

pisec planinskih vodnikov

posnel plezalske prizore za film iz leta 1932

7. Planinska zveza Slovenije je za zasluge in dosežke pri organiziranju in razvoju planinstva prejela zlati častni znak Republike Slovenije. Zapiši vsaj tri dejavnosti, za katere skrbi PZS:

Izbiram cilj in pot

8. Planinske poti niso urejene in označene od nekdanjih prvopristopnikov na Triglav, štirje srčni možje iz Bohinja, so leta 1778 zaznamovali svojo smer s kamni, da je ne bi naslednjič zgrešili. Kako se imenujejo prve markacije iz kamna? _____
9. Podčrtaj štiri osnovne oznake na planinskih poteh, ki jih uporabljajo markacisti: markacije, grafiti, smerne puščice, prometni znaki, ravne in lomljene črte na skalah ali deblih, reklamni plakati, semaforji, smerne table.
10. Dopolni besedilo.
V času Avstro-Ogrske so pionirji slovenskega planinstva in alpinizma v osvajanju slovenskih vrhov tekmovali z _____ in _____ alpinisti. Slovenske smerne table so izzvale nemško ne _____. V skalnatem svetu se je začela bitka za _____ jezik.

Pripravljam se na pot

11. Obkroži črko pred opremo, ki mora biti v vsakem nahrbtniku pravega planinca.
- prva pomoč
 - radio
 - čelada in komplet za samovarovanje
 - ustrezna malica in dovolj tekočine
 - knjiga
 - mobitel
 - krema za sončenje in sončna očala
 - šminka
 - rolerji
 - topla oblačila
 - toaletni papir
 - kopalke

Slika 4 Monitor na dotik za reševanje nalog.

12. V drugi številki Planinskega vestnika iz leta 1895 je zapisano:

Po strmih in ledenih pečinah je hoditi s krampeži ali krenžarji, takisto tudi po ledu. Z njimi ni treba marsikatero stopnico v led vsekati. Biti pa morajo tolikšni kakor čevlji, ker le potem imaš gotovo in trdno stopinjo, če ti noga tesno tiči v krampežih. — Krampežev je več vrst, najboljši pa so tisti, kateri imajo po 6 žrebljev.

Obkroži pravilni odgovor, kaj so krampeži: a.) čevlji b.) dereze c.) cepin.

V gore grem z vodnikom

13. Kdo je gorski vodnik? Podčrtaj napake. Zapiši pravilne rešitve na spodnje črte.

Gorski vodnik je neusposobljena oseba, ki na željo in po dogovoru z izletnikom ali pohodnikom pripravi in organizira obisk jam. Glavna naloga gorskega vodnika je, da strokovno in na prijeten način vodi posameznike ali skupine v gore in jih varno pripelje nazaj v mesto.

Hodim po gorskem svetu in ga spoznavam

14. Pazljivo preberi in odgovori na vprašanja.

»Kakor lani je prišel tudi letos že dvakrat s Koroškega sem neznan človek ter si nabral poln senen koš pečnic (planik), največ seveda s korenino ... Tako neusmiljeno početje kaznujejo v Švici z globo ...« (Planinski vestnik, 1897)

- a) Ali pisec teksta obtožuje početje neznanega človeka s Koroškega? ____.
- b) Ali planika spada med zavarovane rastline v gorskem svetu? _____. Naštej še vsaj tri ogrožene rastline gorskega sveta. _____
- c) Katere živalske vrste se sprehajajo po strmih skalnih stenah?

- d) Kako se imenuje edini narodni park v Sloveniji?

15. Kateri naravni pojav doživimo v bivaku? Obkroži najbolj pravilen odgovor.

Ploha,
nevihta,
snežni metež,
močan veter.

Slika 5 Spoznati nevihto v bivaku.

Če se zgodi nesreča

16. Med možnimi odgovori podčrtaj pravilnega:

- a) Najpogostejši vzrok za nesrečo v gorah je:
zdrs / vrtoglavica / snežni plaz.
- b) V primeru nesreče pokličemo številko:
113 / 112 / 111.
- c) V gorah nas prostovoljno rešujejo:
gorski reševalci / zdravniki / policisti.

Slika 6 Če se zgodi nesreča

17. Na prazni črti pod slikama napiši, katero vrsto reševanja v gorah prikazujeta.

Slika 7 Klasično reševanje v gorah.

Slika 8 Reševanje s helikopterjem

Ustavil se bom v planinski koči

18. Pozorno preberi in kratko odgovori na vprašanja.

V spominski knjigi v Aljaževem stolpu je bilo na prvi strani zapisano:

»Pozdravljen popotnik! Blagovoli, če Ti je ljubo, zapisati v to knjigo ime svoje in kako misel. Ta stolpič s panoramo sem postavil po svojem načrtu in ob svojih stroških ter na svojem svetu dne 7. avgusta 1895. I. v občo korist. Jakob Aljaž, župnik na Dovjem.« (Planinski vestnik, 1895)

Kje stoji Aljažev stolp? _____

Zakaj je Triglav z Aljaževim stolpom postal simbol slovenstva?

19. Izberi si eno planinsko kočo, ki si jo spoznal s pomočjo računalnika. Zapiši jo in določi, v katero slovensko hribovje sodi.

Kot alpinist obiskujem domače in tuje stene in vrhove

20. Kronološko razporedi najodmevnejše himalajske vzpone slovenskih alpinistov. Na prazne črte zapiši številke od 1 (najstarejši) do 4 (najmlajši). Pomagaj si z letnicami: 2002, 1979, 1995, 1990.

___ Brata Karničar opravita prvi smučarski spust z osemtisočaka.

___ Tomaž Humar opravi solo vzpon prek južne stene Daulagirija.

___ Marija in Andrej Štremfelj kot prvi zakonski par osvojita Mount Everest.

___ Nejc Zaplotnik in Andrej Štremfelj kot prva Slovenca osvojita Mater vesolja.

Slika 9 Priprava na pot v najvišja gorstva

Prispel sem na vrh

21. Na kateri vrh si želiš povzpeti med poletnimi počitnicami? _____

Gore puščajo sledi

22. Po ogledu razstave se lahko obiskovalec prepusti umetnosti, ki je plod doživetja gorske narave (fotografija, proza, poezija). Kako si doživel ogled muzeja? Ti je bilo všeč ali bi kaj izboljšal? Kaj novega si se naučil?

REŠITVE

1. Mojstrana.
2010.
Naveza za vrhove prihodnosti.
2. Markacija.
Bela pika, obdana z rdečim kolobarjem.
3. Planšarstvo (planšarija).
Gre za pašo (goveje) živine na planinah. Planšarji so pasli in molzli krave, predelovali mleko v mlečne izdelke (sir, skuta, kisló mleko). Bivali so v staji in se prehranjevali z ajdovo in proseno kašo.
4. Hellmanov denzimeter (merjenje gostote snega).
Lonec za merjenje padavin.
Higrograf (priprava, ki stalno zapisuje relativno vlago v zraku).
5. Slovenskega planinskega društva, 93, Planinska zveza Slovenije, Planinski vestnik.
6. Tine Mihelič: pisec planinskih vodnikov.
Valentin Stanič: izmeril nadmorsko višino Triglava.
Stanko Tominšek: posnel plezalske prizore za film iz leta 1932.
Ivan Vertelj Hanza: graditelj planinskih poti.
Joža Čop: s Pavlo Jesih preplezal Čopov steber.
7. Varovanje narave.
Urejanje planinskih poti.
Skrb za planinske kočé, zavetišča, bivake.
Organiziranje planinskih šol in taborov.
8. Kamniti možici ali stožci.
9. Markacije, smerne puščice, ravne in lomljene črte na skalah ali deblih, smerne table.
10. Nemškimi, avstrijskimi, nestrpnost (nezadovoljstvo), slovenski.
11. a.), c.), d.), f.), g.), j.), k.)
12. b.) dereze.
13. Neusposobljena (usposobljena), jam (gora), mesto (dolino).
14. a.) Da.
b.) Da. Triglavska roža. Kranjska lilija. Triglavska neboglasnica.
c.) Kozorog, gams, planinski zajec, svizec, muflon.
d.) Triglavski narodni park.
15. Nevihta.
16. a.) zdrs
b.) 112
c.) gorski reševalci
17. Klasično reševanje. Reševanje s helikopterjem.
18. Na Triglavu.
Triglav se kot simbol slovenstva nahaja na slovenskem grbu in zastavi. Jakob Aljaž je prvi opazil

Triglav kot simbol slovenstva, saj je vrh Triglava odkupil od dovške občine in na njem postavil majhen kovinski stolp.

19. Gomiščkovo zavetišče na Krnu. Julijske Alpe.

20. 3 Brata Karničar opravita prvi smučarski spust z osemtisočaka.

4 Tomaž Humar opravi solo vzpon prek južne stene Daulagirija.

2 Marija in Andrej Štremfelj kot prvi zakonski par osvojita Mount Everest.

1 Nejc Zaplotnik in Andrej Štremfelj kot prva Slovenca osvojita Mater vesolja.

21. Na primer Triglav, Storžič, Brana, Prisojnik, Jalovec ...

22. Subjektivna mnenja. Prilagoditev razstave slepim in slabovidnim. Nestalne razstave. Pedagoško-an-dragoška dejavnost. Monitorji na dotik.

Viri in literatura

1. Raztresen, M. et al. (2010). Slovenski planinski muzej – naveza za vrhove prihodnosti. Ljubljana: Planinska zveza Slovenije.
2. Trškan, D. (2008). Didaktika zgodovine. Prenovljeno gradivo za predavanja in vaje. Gradivo za interno rabo. Ljubljana: Oddelek za zgodovino, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani.
3. Habjan, V. (2010). Dr. Sonja Ifko, oblikovalka razstave. Planinski vestnik 115, št. 8, 10–11.
4. Eržen, M. (2010). Od triglavske muzejske zbirke do Slovenskega planinskega muzeja. Planinski vestnik 115, št. 8, 4–8.
5. Tovšak, S., Škodič, D. (2010). Široko odprta vrata za vzpone na vrhove. Planinski vestnik 115, št. 9, 4–7.

Viri za slikovno gradivo

1. Slika 1: znak Slovenskega planinskega muzeja.
<http://www.planinskimuzej.si/?viewPage=20> (dostop: 25. 9. 2012).
2. Slika 2: planšar na Veliki planini.
<http://www.velikaplanina.si/Za-skupine/Poletje/Vodeni-ogledi-Velike-planine-za-solske-skupine> (dostop: 25. 9. 2012).
3. Slika 3: »Vsak pipar mora vsako nedeljo in praznik napraviti najmanj 2 uri hoda, sicer plača globo 10 kr globe.«
<http://miha-vrhunec.blogspot.com/2008/08/piparji.html> (dostop: 25. 9. 2012).
4. Slika 4: Monitor na dotik za reševanje nalog.
Slovenski planinski muzej, 17. 2. 2011, foto: Alenka Pipan.
5. Slika 5: Spoznati nevihto v bivaku.
Slovenski planinski muzej, 17. 2. 2011, foto: Alenka Pipan.
6. Slika 6: Če se zgodi nesreča ...
Slovenski planinski muzej, 17. 2. 2011, foto: Alenka Pipan.
7. Slika 7: Klasično reševanje v gorah.
http://www.grzs.si/ftp/NoviceGRZS/mojstana/2010/kepa-vaja-10/IMG_0747-r.JPG (dostop: 25. 9. 2012).
8. Slika 8: Reševanje s helikopterjem.
http://www.gore-ljudje.net/objave/boris_/grsitborv2408201002.JPG (dostop: 25. 9. 2012).
9. Slika 9: Priprava na pot v najvišja gorstva.
Slovenski planinski muzej, 17. 2. 2011, foto: Alenka Pipan.